

CRÍTICA / NARRATIVA

Un nedador solitari travessant el món

Deslliurat de complexos i prejudicis poètics, Josep-Ramon Bach compendia en el seu darrer llibre idees i pensaments per donar joc als lectors de ments obertes

DAVID MADUEÑO

Tot i que els orígens de l'aforisme es remunten al món clàssic, des de l'època dels il·lustrats ha esdevingut un petit caprici lletraferit. Figura que la píndola de reduïdes dimensions lingüístiques però de gegantesques significacions ha donat peu a una instrumentalització de la literatura com a bressol d'un saber que ens ha de dur a millorar els nostres coneixements, *ergo* a millorar la nostra vida acostant-nos una mica més a la felicitat. Tot plegat, però, no deixen de ser trivialitzacions nascudes de les teories *new age* tan de moda les darreres dècades, que obliden la ploma destructiva i esmolada de tants i tants escriptors "maleïts": Baudelaire, Bukowski, Hemingway, Poe, Valle-Inclán, Bauçà...

No obstant això, és veritat que el text breu ha guanyat molt de prestigi en la literatura contemporània, sobretot per la intervenció de les avantguardes. El pols de la vida moderna, accelerat i frenètic, té la seva resposta en la càpsula literària, que fa de la brevetat i la síntesi valors molt més preuables que la distensió narrativa i lírica d'altres èpoques. *L'haiku* o la *tannka* d'origen japonès tenen des de Carles Riba una tradició catalana més o menys arrelada. Aquestes influències asiàtiques són presents en el poeta Josep-Ramon Bach (Sabadell, 1946), autor de veu peculiar i moltes vegades bandejada per inclassificable. Els darrers temps, però, els lectors i creadors més joves l'han redescobert, agraits davant la singularitat del camí traçat i de la llibertat que exerceix a l'hora de compondre, i ell els ha respost oferint-nos en només dos anys tres volums nous: un de personalíssim, que furga en la memòria personal amb ironia i reflexió, *El laberint de Filomena*; un homenatge a la poètica asiàtica que tant admira, *Versions profanes*; i un volum difícil de catalogar, *L'enunciat*. Un exercici poètic singular que l'acosta a l'esperit de l'aforisme, però en comptes d'extreure una oració dels seus textos, la construeix directament i a consciència. Lluny, però, de voler ser sentencios, Bach es proposa una reflexió general sobre la poesia, l'acte creatiu i la vida mateixa, cenyint-se a les bases amb què sempre ha encarat la seva obra: ironia vital, insubornabilitat literària i tendresa honesta.

El resultat són 666 enunciat, el darrer dels quals ens vol aclarir el perquè, però ens embolica més la troça: "*L'enunciat és una fórmula per aclarir alguna cosa. O l'expressió d'una idea*

o d'un fet. O la voluntat de ser un aforisme. O, tal vegada, el reclam d'un poema quan neix." I com el poema, l'enunciat és molt més que tot això; "*és una altra cosa*", com diu Sartre i Bach ens recorda. De vegades joc estimulants, de vegades epigrama esmolat ("*Hi ha poemes escrits amb tanta intel·ligència, tanta, que ningú no els entén*"), de vegades reflexió conscienciosa ("*La vida és un error de l'univers, tal vegada una malaltia de les pedres*")... És cert que tots ells poden ser agrupats per temàtiques, però en el

fons la intenció de Bach és mostrar-nos un calidoscopi d'idees caçades al vol i quallades per l'esperit que dessuïna la seva visió personal i intransferible de la vida, de la poesia, de la felicitat. Potser guanyen per nombre els relacionats amb el seu amor per la creació poètica, que s'expandeix per diverses facetes del viure fins a esdevenir obsessiva ("*Entre poema i poema, el suplici de saber que la vida no té sentit sense escriure*"), i que el duu a expressar una concepció que rebutja els academicismes i els posats afectats, movent-se sempre entre les satisfaccions i les penúries que comporta una condició, més que no pas un ofici: "*Van fer la dissecció del cor d'un poeta i, a dins, hi van trobar un nedador solitari que travessava el món*".

I malgrat el que acabem de comentar, Bach tampoc perd l'oportunitat d'exercir la contradicció humana en el seu discurs, una de les màximes per entendre amb honestat la nostra naturalesa, i afirma que "*Si algú vol definir el poema, el destruirà*". De la mateixa manera, hauríem de negar-nos a seguir desconstruint *L'enunciat*, i simplement submergir-nos-hi quan ens plagui, car és una obra que convida a la necessitat i al vici de la relectura. Ens ajudarà a somriure i a fer volar idees esfilagarsades, i potser ens ajudarà a acostar-nos al sentiment anímic de Bach: "*sóc lúdic, tel·lúric i feliç*".

Jospe-Ramon Bach. *L'enunciat*. Labreu Edicions, 2011. Col·lecció Alabat, 32. ISBN: 978-84-938583-5-3

David Madueño Sentís és filòleg i exerceix com a docent i corrector editorial. Pertany al grup de poetes Versos.cat i manté el seu propi blog sobre literatura, llunàtic: llunatic.blogspot.com